

A TANÁCS 2004/495/KKBP EGYÜTTES FELLÉPÉSE

(2004. május 17.)

a NAÜ tevékenységeinek a Nukleáris Biztonsági Alap keretében és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

ELFOGADTA EZT AZ EGYÜTTES FELLÉPÉST:

tekintettel az Európai Uniót létrehozó szerződésre, és különösen annak 14. cikkére,

mivel:

- (1) 2003. december 12-én az Európai Tanács elfogadta a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégiát, melynek III. fejezete felsorolja az ilyen elterjedés elleni küzdelemre irányuló intézkedéseket, amelyeket mind az EU-n belül, mind harmadik országokban meg kell tenni.
- (2) Az EU ezt a stratégiát aktívan végrehajtja, és érvényre juttatja az annak III. fejezetében felsorolt intézkedéseket, elsősorban multilaterális intézmények, mint a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) által irányított egyedi projektek támogatására felszabadított pénzügyi források biztosításával.
- (3) Mivel az EU tekintetében a Tanács 2003. december 22-én elfogadta a nagy aktivitású zárt sugárforrások és a gazdtalan sugárforrások ellenőrzéséről szóló 2003/122/Euratom irányelvet⁽¹⁾, a nagy aktivitású sugárforrások ellenőrzésének minden harmadik országban való megerősítése – a G-8-ak sugárforrások biztosításáról szóló nyilatkozatának és cselekvési tervének megfelelően – továbbra is fontos követendő célkitűzés marad.
- (4) A nukleáris anyagok és felszerelések fizikai védelmének javítása, valamint a tiltott kereskedelem felderítése és az arra való reagálás hozzájárul a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megelőzéséhez.
- (5) A NAÜ szintén a (3) és (4) bekezdésben meghatározott célkitűzések elérésére törekszik. Ez a NAÜ Kormányzótanácsa által 2003 szeptemberében jóváhagyott, a sugárforrások biztonságáról és védelméről szóló, felülvizsgált magatartási kódex és a NAÜ Nukleáris Biztonsági Alapjába befizetett önkéntes hozzájárulásokkal finanszírozott Nukleáris Biztonsági Terv végrehajtása keretében történik. A NAÜ elkötelezett továbbá a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény megerősítésére irányuló törekvések mellett.
- (6) A Bizottság hozzájárult, hogy az EU-hozzájárulás végrehajtásának felügyeletével megbízzák,

1. cikk

(1) A tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia egyes elemeinek azonnali és gyakorlati végrehajtása érdekében az EU támogatja a NAÜ Nukleáris Biztonsági Terve keretében folytatott tevékenységeit, melynek célkitűzései a következők:

- az elterjedés-érzékeny anyagok és berendezések védelmének, valamint a megfelelő szakértelem fejlesztése,
- a nukleáris anyagok és radioaktív anyagok tiltott kereskedelmének felderítésének és az arra való reagálásnak a megerősítése.

(2) Az EU-stratégia intézkedéseinek megfelelő NAÜ-projektek azok a projektek, amelyek célja a következők megerősítése:

- a használatban lévő, tárolás vagy szállítás alatt álló nukleáris anyagok és egyéb radioaktív anyagok, valamint a nukleáris létesítmények fizikai védelme,
- a nem-nukleáris célra alkalmazott radioaktív anyagok biztonsága,
- az egyes államoknak a tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességei.

Ezeket a projekteket azokban az országokban kell folytatni, amelyek a nukleáris biztonság területén támogatásra szorulnak.

A fenti projektek részletes leírása a mellékletben található.

2. cikk

(1) Az 1. cikk (2) bekezdésében felsorolt projektek végrehajtására szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 3 329 000 euró.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott, az Európai Unió általános közösségi költségvetéséből finanszírozott kiadások kezelésére a költségvetési ügyekre alkalmazandó közösségi eljárások és szabályok vonatkoznak azzal a kivétellel, hogy semmilyen előfinanszírozás nem marad a Közösség tulajdonában.

⁽¹⁾ HL L 346., 2003.12.31., 57. o.

(3) Az (1) bekezdésben említett projektek végrehajtása érdekében a Bizottság finanszírozási megállapodást köt a NAÜ-vel az EU-hozzájárulás felhasználásának feltételeiről, amely hozzájárulás támogatás formáját ölti. A finanszírozási megállapodásban rendelkezni kell arról, hogy a NAÜ biztosítja az EU hozzájárulásának láthatóságát, a hozzájárulás nagyságának megfelelő módon.

(4) Az EU-hozzájárulás végrehajtásáról a Bizottság – az elnökséggel közösen – jelentést nyújt be a Tanácsnak.

3. cikk

Ezen együttes fellépés végrehajtásáért az elnökség felel, teljes együttműködésben a Bizottsággal. A Bizottságot meg kell bízni az 1. cikkben említett projektek megfelelő végrehajtásának felügyeletével.

4. cikk

Ez az együttes fellépés elfogadásának napján lép hatályba.

Ez az együttes fellépés az elfogadását követő 15 hónap elteltével hatályát veszti

5. cikk

Ezt az együttes fellépést az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ki kell hirdetni.

Kelt Brüsszelben, 2004. május 17-én.

a Tanács részéről
B. COWEN
az elnök

MELLÉKLET

A NAÜ tevékenységeinek a Nukleáris Biztonsági Alap keretében és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatása

1. Leírás

A Nemzetközi Atomenergia-ügynökség Kormányzótanácsa 2002 márciusában jóváhagyott egy, a nukleáris terrorizmus elleni védelemre irányuló tevékenységtervet. A terv a nukleáris biztonság teljes körű megközelítését tartalmazza, elismervén a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok védelmének szükségességét „a bölcsőtől a koporsóig”. A használatban lévő, tárolás vagy szállítás alatt álló anyagok védelme és biztosítása kulcsfontosságú a biztonság szintjének fejlesztése, valamint a nagyobb biztonság hosszútávú fenntartása szempontjából. Arra az esetre azonban, ha a védelem kudarcot vallana, illetve olyan anyagok tekintetében, amelyek előfordulási helyükön jelenleg még nem állnak védelem alatt, az anyagok ellopásának, illetve az azok csempészetére irányuló kísérletek felderítésére intézkedéseket kell bevezetni.

Ezeknek az erőfeszítésnek a támogatására nagy az igény mind a NAÜ-országokban, mind azokban az országokban, amelyek még nem tagjai a NAÜ-nek. Mindazonáltal ezek a projektek elsősorban a következő dél-kelet európai államokra koncentrálnak: Bulgária, Törökország, Albánia, Bosznia és Hercegovina, Horvátország, Moldávia, Románia és Szerbia és Montenegró, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság; illetve a közép-ázsiai térségben: Kazahsztán, Kirgizisztán, Üzbegisztán, Tádzsikisztán és Türkmenisztán. A tevékenységek előreláthatóan Örményországra, Azerbajdzsánra és Grúziára is kiterjednek majd.

A kezdeti stádiumban a prioritások megállapítása érdekében egy értékelő misszió – *Nemzetközi Nukleáris Biztonsági Tanácsadó Szolgálati Misszió, NNBSzolg* – indul. E célból egy elismert szakértőkből álló csoport értékeli a fent említett országokban már bevezetett nukleáris biztonsági intézkedések jelenlegi helyzetét, és javaslatokat tesz azok fejlesztésére. A javaslatok alapul szolgálnak a későbbi támogatások meghatározásához, amely támogatások magukban foglalják a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok – ideértve a nem-nukleáris célra használt anyagokat és a nukleáris berendezéseket is – felhasználásával végrehajtott rosszhiszemű cselekmények megelőzésére vagy felderítésére, illetve az azokra való reagálásra irányuló intézkedések jelenlegi helyzetét és azok fejlesztésének szükségességét.

Az értékelő misszió eredményeképpen a prioritásokat úgy állapítják meg, hogy legfeljebb hat országot határoznak meg minden egyes projekt számára, amelyek költségeit az EU-támogatás által rendelkezésre bocsátott költségvetésből fedezik.

Ezt követően a kiválasztott országokban három területen hajtanak végre projekteket:

1. A használatban lévő, tárolás vagy szállítás alatt álló nukleáris anyagok és egyéb radioaktív anyagok, valamint a nukleáris létesítmények fizikai védelmének megerősítése.

A nukleáris létesítményekben és helyszíneken használt és tárolt anyagokról megfelelő módon számot kell adni, és azokat meg kell védeni a lopás vagy szabotázs megelőzése érdekében. Egy hatékony szabályozási rendszer keretein belül azonosítani kell azokat az elemeket, amelyeket az állam és az üzemeltető szintjén szükséges végrehajtani.

2. A nem-nukleáris célra alkalmazott radioaktív anyagok biztonságának megerősítése.

Radioaktív anyagokat és esetenként nukleáris alapüzemanyagokat gyakran használnak „nem-nukleáris” alkalmazások során, pl. orvosi vagy ipari felhasználásra. Ezen sugárforrások némelyike erősen radioaktív, és a NAÜ radioaktív sugárforrások TECDOC osztályozásában az 1-3. osztályba tartozik. Ezek a sugárforrások nem megfelelő ellenőrzés és védelem esetén illetéktelen kezekbe kerülhetnek, és rosszhiszemű cselekmények elkövetésére használhatók fel. A használatban lévő, tárolás vagy szállítás alatt álló radioaktív anyagok szabályozási rendszernek hatékonyak kell lenniük, és rendben kell működniük. A nagy, veszélyeztetett sugárforrásokat használatuk illetve tárolásuk során meg kell védeni a rosszhiszemű cselekményektől, amikor pedig már nincs rájuk szükség, le kell szerelni, és – mint radioaktív hulladékot – biztos és biztonságos tárolóban el kell helyezni őket.

3. Az egyes államok tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességeinek megerősítése.

A tiltott kereskedelem a nukleáris anyagok és egyéb radioaktív anyagok jogosulatlan megszerzéséhez, rendelkezésre bocsátásához, felhasználásához, átadásához és lerakásához kapcsolódik, függetlenül attól, hogy az szándékos-e vagy sem, és hogy nemzetközi határok átlépésével jár-e vagy sem.

Egy terroristák által készített durva nukleáris robbanószerkezet vagy radiológiai sugárszóró szerkezet kizárólag tiltott kereskedelem útján megszerzett anyagból állítható elő. Továbbá durva nukleáris robbanóanyagok készítéséhez szükséges érzékeny anyagok előállítására alkalmas érzékeny eszköz vagy technológia is származhat tiltott kereskedelmi forrásból. Feltételezhető, hogy az ilyen anyag vagy technológia határokon átnyúló mozgása is szükséges ahhoz, hogy az ilyen anyag eljusson végcéljához. A tiltott kereskedelem elleni küzdelem jegyében tehát az államok megkövetelik a szükséges szabályozási rendszerek meglétét, valamint azt, hogy a határállomásokon a technikai rendszerek (beleértve a felhasználóbarát eszközöket is) fel legyenek állítva, és a rendelkezésre álló eljárások és információk hozzáférhetőek legyenek a radioaktív anyagok (beleértve a hasadó radioaktív anyagokat is) csempészetére irányuló kísérletek, illetve az érzékeny eszközökkel vagy technológiákkal való jogosulatlan kereskedelem felderítése érdekében.

Emellett az ilyen cselekményekre való reagálásra, továbbá bármilyen radioaktív anyag elkobzására hatékony intézkedéseket kell fogantatosítani. A jogalkalmazók (vámósok, rendőrség, stb.) gyakran nem részesülnek a felderítő eszközök használatára irányuló kiképzésben, így az érzékeny eszközök és technológiák számukra ismeretlenek lehetnek. E tisztviselők kiképzése tehát elengedhetetlen bármely, a tiltott kereskedelem felderítésére irányuló intézkedés sikeréhez. A különböző csoportokba tartozó alkalmazottak számára különböző képzeteket kell kínálni mind a felderítőeszközök használata tekintetében, mind az eszközök leolvasásának megértése tekintetében ahhoz, hogy a további tevékenységeket illetően döntést tudjanak hozni.

2. Célok

Általános cél: a nukleáris biztonság megerősítése a kiválasztott országokban.

2.1. *Értékelő misszió: Az NNBSzolg finanszírozása*

A NAÜ NNBSzolg-missziókat indít a nukleáris biztonság megerősítéséhez a fenti 1. pontban említett 17 országban meglévő szükségletek megállapítása érdekében. A missziók magukban foglalják a nukleáris és nem-nukleáris alkalmazások fizikai védelmét és biztonságát, beleértve a szükséges szabályozási rendszereket, valamint a tiltott kereskedelem elleni küzdelem érdekében megállapított intézkedéseket.

A projektek, a fent említett széleskörű nukleáris biztonsági misszió részeként

- tevékenységüket a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelme helyzetének értékelésével, és azoknak a nukleáris vagy kutató létesítményeknek, illetve helyszíneknek a védelmével kezdi, ahol ezeket az anyagokat használják vagy tárolják. A 17 országban összesen 26 nukleáris létesítmény vagy helyszín található. Az ezen anyagokat tartalmazó létesítmények és helyszínek közül kiválasztottak későbbi fejlesztésben és támogatásban részesülnek,
- megállapítják a 17 ország szabályozási infrastruktúrájának fejlesztésével kapcsolatos sürgős tennivalókat, és megállapítják a nagy, veszélyeztetett sugárforrások kiegészítő védelmének esetleges szükségességét. A misszió eredményeként a védelem biztosításához szükséges különleges eszközök is meghatározásra kerülnek,
- magukban foglalják a kapacitások jelenlegi státusának felmérését, valamint a tiltott kereskedelem elleni küzdelemre irányuló állami intézkedések megerősítése követelményeinek értékelését.

2.2. *Az értékelő misszió eredményeképpen prioritásként meghatározott egyedi fellépések végrehajtása*

1. projekt

A használatban lévő, tárolás vagy szállítás alatt álló, valamint a nukleáris létesítményekben található nukleáris anyagok és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelmének megerősítése

A projekt célja: a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok fizikai védelmének megerősítése a kiválasztott országokban.

A projekt eredménye:

- javul a kiválasztott létesítmények és prioritást élvező helyszínek fizikai védelme;
- a szakértői támogatás eredményeképpen javul a fizikai védelemre irányuló nemzeti szabályozási infrastruktúra;
- kiválasztott országokban az alkalmazottak képzésének biztosítása.

2. projekt

A nem-nukleáris célra alkalmazott radioaktív anyagok biztonságának megerősítése

A projekt célja: a nem-nukleáris célra alkalmazott radioaktív anyagok fizikai védelmének megerősítése a kiválasztott országokban.

A projekt eredménye:

- a szakértői támogatás eredményeképpen javul a radioaktív anyagok biztonságára és biztosítására irányuló nemzeti szabályozási infrastruktúra;
- legfeljebb 30 sérülékeny sugárforrás védelme, illetve szükség esetén leszerelése vagy biztonságos elhelyezése;
- a kiválasztott országokban az alkalmazottak képzésének biztosítása.

3. projekt

Az egyes államok tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló képességeinek megerősítése

A projekt célja: a tiltott kereskedelem felderítésére és az arra való reagálásra irányuló állami kapacitások megerősítése a kiválasztott országokban;

A projekt eredménye:

- részletes információ gyűjtése és értékelése nyílt forrásokból és állami összekötők útján a tiltott nukleáris kereskedelem körülményeire vonatkozó ismeretek javítása érdekében. Ez az információ elősegíti a tiltott kereskedelem leküzdésére irányuló különféle tevékenységek fontossági sorrendjének felállítását is;
- szakértői támogatással nemzeti keretek felállítása a tiltott kereskedelem elleni küzdelem érdekében, valamint a radioaktív anyagok, érzékeny nukleáris berendezések és technológiák határokon átnyúló mozgásának ellenőrzésére irányuló nemzeti koordináció javítására a kiválasztott országokban;
- kiválasztott határátkelőhelyeken a határmegfigyelő berendezések modernizálása;
- a jogalkalmazók képzésének biztosítása.

3. Időtartam

Az értékelő missziót a Bizottság és a NAÜ közötti finanszírozási megállapodás aláírását követően három hónapos időtartam alatt kell végrehajtani. Az ezt követő 12 hónapban a három projektet egyidejűleg kell végrehajtani.

Ezen együttes fellépés végrehajtásának becsült teljes időtartama 15 hónap.

4. Kedvezményezettek

A kedvezményezettek azok az országok, amelyekben az értékelés és az azt követő projektek végrehajtásra kerülnek. Ezen államok hatóságai segítséget kapnak annak megértésében, hogy hol vannak gyenge pontok, és támogatást kapnak a megoldások megvalósításához és a biztonság növeléséhez.

5. Végrehajtó szervezet

A projektek végrehajtására a NAÜ kap megbízást. Az NNBSzolg-missziókat a NAÜ-missziók szokásos működésének megfelelően, a NAÜ-tagországok szakértői hajtják végre. A három projektet közvetlenül a NAÜ alkalmazottai, a NAÜ-tagországok kiválasztott szakértői vagy szerződéses megbízottai hajtják végre. Szerződéses megbízottak esetén a NAÜ által az ezen együttes fellépés keretein belül beszerzendő javak, munkák és szolgáltatások beszerzésére a NAÜ megfelelő szabályainak és eljárásainak megfelelően az Európai Közösségek nemzetközi szervezettel kötendő hozzájárulási megállapodásában előírtak szerint kerül sor.

6. Harmadik személyek részvétele

A projekteket 100 %-ban ezen EU együttes fellépés finanszírozza. A NAÜ-tagországok szakértői harmadik résztvevő feleknek tekinthetők. Ők a NAÜ-szakértők szokásos működési szabályaival összhangban dolgoznak.

7. Becsült szükséges eszközök

Az EU hozzájárulás fedezi az értékelő misszió és a 2.2. pontban leírt három projekt végrehajtásának költségeit. A becsült költségek a következők:

NNBSzolg-missziók (17 ország):	303 000 EUR
1. projekt (6 ország):	854 200 EUR
2. projekt (6 ország):	1 136 700 EUR
3. projekt (6 ország):	946 600 EUR

Ezen felül az előre nem látható költségekre az elszámolható költségek körülbelül 3 %-ának (összesen 88 500 euró) megfelelő rendkívüli tartalékalap is beszámításra került.

8. A projektek költségeihez szükséges pénzügyi referenciaalap

A projektek összköltsége 3 329 000 EUR.